

Aniversarea teatrului dumneavoastră are loc în condițiile cînd hotărîrile Congresului educației politice și al culturii socialiste, precum și Programul de măsuri în domeniul ideologic, adoptat de recenta plenară a C.C. al P.C.R., au deschis noi orizonturi și perspective în fața oamenilor de artă și cultură, au chemat întregul popor la o muncă intensă, consacrată îmbogățirii cu noi valori a patrimoniului național, educării și formării omului nou, înaintat, al societății noastre, promovării largi, în întreaga viață socială, a normelor și principiilor eticii și echității socialiste.

Sînt convins, dragi tovarăși, că bilanțul pe care-l faceți cu prilejul acestei aniversări va constitui un imbold de a acționa și mai hotărît și de a contribui într-o măsură și mai importantă la transpunerea cu succes în viață a Programului ideologic al partidului, de a vă mobiliza și mai puternic forțele în vederea realizării unor spectacole de înaltă valoare, care să însufle oamenii muncii puternice sentimente patriotice, militante, să le stimuleze tot mai mult eforturile în lupta pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru făurirea unei vieți libere și fericite pe pămîntul României.

Acționînd în acest spirit, continuînd și dezvoltînd tradițiile progresiste, patriotice ale teatrului românesc, punîndu-vă talentul și forța de creație în slujba educării maselor, a îmbogățirii vieții lor spirituale, vă veți face datoria cetățenească față de patria noastră socialistă, față de cauza progresului și înfloririi poporului. Sînt încredințat că în cadrul Festivalului național „Cîntarea României” — care a cuprins, practic, întreaga țară — vă veți strădui să încununați cu noi și frumoase realizări activitatea de pînă acum.

Cu această convingere, doresc să vă urez dumneavoastră, colectivului Teatrului Național din Iași, și tuturor oamenilor de teatru din țara noastră succese și satisfacții tot mai mari în munca nobilă căreia v-ați consacrat, noi realizări pe tărîmul culturii și artei noastre socialiste, multă sănătate și fericire.

## La 160 de ani de teatru românesc

### *Lecția unui jubileu*

În miezul fierbinte al manifestărilor artistice și culturale ce se desfășoară pe tot cuprinsul țării și în toate sectoarele de activitate productivă, creatoare, sub semnul entuziasmului închinat „Cîntării României”, un moment de înălțare sufletească deosebită a încălzit, în pragul de iarnă al acestei luni a sfîrșitului de an, eugetele oamenilor de artă și iubitorilor acesteia: aniversarea sărbătorească, la Iași, a celei dintîi rostiri de cuvinte românești pe o scenă de teatru. Au trecut de atunci — de la îndrăzneța experiență a lui Asachi — o sută șaiszeci de ani. Ceea ce apărea îndrăzneț în saloanele hatmanului Costachi Ghica (unde tînărul poet și inginer amenajase, cu rudimentele vremii și ale improvizăției, podiumul, decorul, cortina, jocul „înfășurării” lui) era mai puțin caracterul insolit al experienței, cît caracterul ei demonstrativ. Și, pentru cei ce știau să înțeleagă, substratul ei profund și militant patriotic. Cu aparent inocentele replici ale unei pastorale, adaptată și interpretată în limba țării, de „actori” „învăsați” în veșmintele cîmpenești ale țării, poeticul și artisticul nu numai că încetaseră să fie apanajul exclusiv al graiurilor și culturilor de prestigiu, străine, pentru a da relief și sensibilității și graiului vorbit de și în popor, dar dobîndiseră, în perspectivă, pentru demnitatea acestui popor și pentru destinele lui, funcția unui instrument de persuasiune și de luptă politică. Acest instrument, al cuvîntului poetic lansat, ca de

pe o tribună, de pe scenă, așa să contribuie la afirmarea personalității distincte a unei națiuni ce se ignorase, parcă, pînă atunci, în propriii ei ochi; avea să îndreptățească, apoi, în ochii lumii, o viață de-sine-stătătoare acestei națiuni, un drum și un loc, ale ei, în istoria și în concertul culturilor și civilizației omenirii.

În cele 16 decenii străbătute de la victoria demonstrației lui Asachi, teatrul românesc s-a dezvoltat, astfel, ca un ferment de luminare, de educare și de animare a conștiinței naționale, ca un statornic martor și ca un activ însoțitor — prin tot ce a produs mai valoros și mai trainic — al devenirii istorice a poporului și țării noastre. Nu există, în adevăr — așa cum se arată și în Mesajul trimis de tovarășul Nicolae Ceaușescu, spre cinstirea jubileului și spre lauda și stimularea colectivului Teatrului Național din Iași — nu există moment de răseruce, în această aspră, dar eroică și glorioasă istorie a poporului nostru, care să nu fi trecut, cu interogațiile și semnificațiile lui majore, cu implicațiile lui adînci și cu ecoul lor prelung în viața, în cristalizarea și în aspirațiile societății noastre, prin filtrul transfigurărilor și prin virtuțile mobilizatoare și transformatoare ale artei teatrale, căreia „diletanții“ struniți, acum o sută și zece ani, de Gheorghe Asachi, și emulii lui de mai târziu i-au deschis pîrtie.

Față cu dimensiunile, nicicînd visate altădată, dobîndite, astăzi, de teatrul românesc, față cu prestigiul cîștigat în lume și față cu ponderea ce i se atribuie în procesul clocotitor de modelare a unui om nou — chemat și însuflețit să dea o față corespunzătoare lumii noi pe care o edifică, pe meleagurile noastre — se cuvine să înregistrăm jubileul teatrului ieșean — și, prin el, al teatrului românesc, în genere — nu doar ca pe un prilej de pioasă aducere-aminte, ci ca pe o înaltă lecție. Este lecția, mereu actuală, a înaintașilor, pentru care arta n-a fost niciodată un izvor de satisfacții gratuite, ci, totdeauna, un act de angajare civică, patriotică; pentru care valoarea artistică, spre atingerea maximă a căreia s-au străduit, de-a lungul vremii, slujitorii de frunte ai cuvîntului, ai cîntecului, ai jocului dramatic, se afla în reciprocă dependență de năzuințele cele mai nobile-umane ale cetății, de strădaniile ei de a le atinge. Dincoace de tot ce a însemnat și înseamnă — în evoluția artei noastre — căutare, aflări, probleme, soluții, experiențe, modalități de expresivitate ale gestului estetic, se află, în chiar principiul acestui gest, sensul lui, încărcătura lui de autenticitate națională, de simț al necesității istorice, de utilitate social-umană. Și, poate că niciodată această lecție n-ar putea fi mai clar și mai deplin receptată, mai ferm și mai spornic urmată și fertilizată, decît astăzi. Fiindcă, astăzi, drumurile bătute și cimentate de marii înaintași se deschid — în condițiile aplicării Programului ideologic al partidului — spre orizonturi noi, nemăsurat mai luminoase; sînt orizonturile omului conștient de sine, conștient că e făuritorul propriului său destin, al propriului său rost și al propriei lui rostuirii în lume și în istorie.

Perspectivile sînt revoluționare înnoitoare pe toate planurile vieții cetățenești. Artele nu pot rămîne neantrenate de aceste perspective și spre o înnoire a obiectivelor, a forței lor de înrîurire și de radiație în rîndul maselor, a mijloacelor lor specifice. Le vin în sprijin și le sînt îndreptar nemijlocit hotărîrile Congresului educației politice și al culturii socialiste din iunie și Programul de măsuri în domeniul politic, ideologic și cultural-educativ, adoptat, recent, de plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român.

În conținutul și în spiritul acestor documente de partid, care vizează educarea și formarea omului nou, înaintat, al societății noastre și promovarea, în întreaga viață socială, a normelor și principiilor eticii și echității socialiste, oamenii de artă și cultură vād proiectate înseși conținutul și spiritul creației lor. Sub aceste auspicii, însufleții și de vasta cuprindere de elan constructiv și artistic a Festivalului național „Cîntarea României“, oamenii de artă ai țării sînt decisi, deopotrivă și alături cu slujitorii Teatrului Național „Vasile Alecsandri“ din Iași, să-și „amplifice eforturile creatoare, pentru a-și îndeplini în mod exemplar datoria față de popor, față de partid, față de năzuințele națiunii noastre socialiste“; să contribuie — așa cum promit în telegrama adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu — „cu tot talentul și ființa lor, la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, la crearea unor noi valori de referință în arta scenică românească“. Spre acest țel ei „se vor conduce cu încredere nețărmurită în viitorul nostru comunist, în valorile umanității, în OM“.